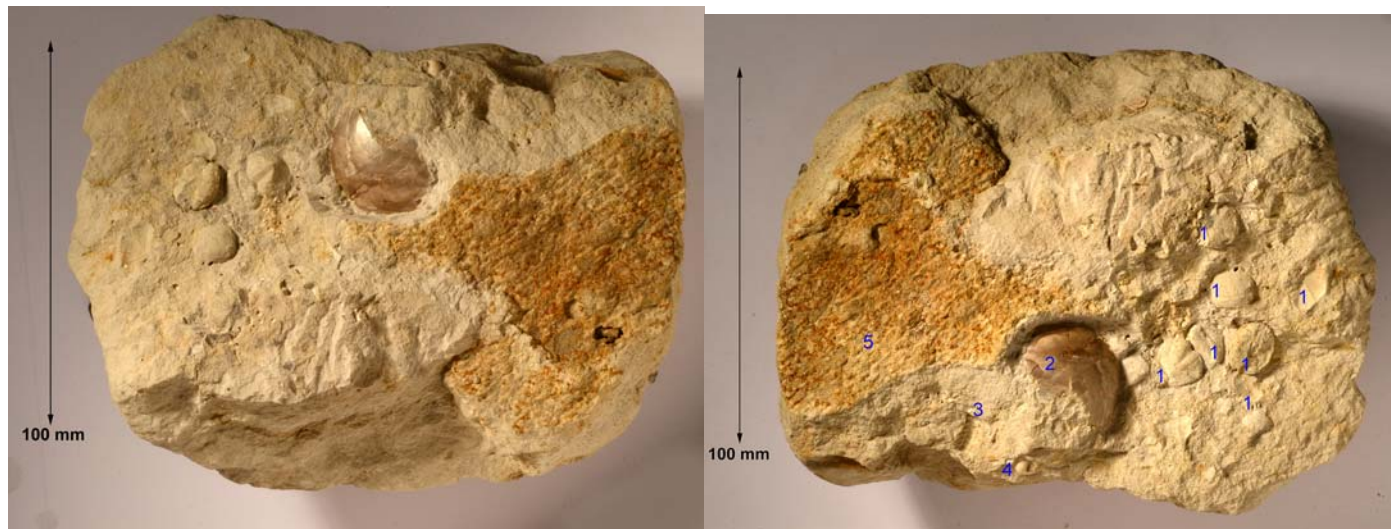

Evaluering af DK 764 - Irregulære søpindsvin, *Pseudholaster*? samt flere andre faunaelementer i Kerteminde Mergel fra Selandien (Paleocæn) i en s.k. "Gundstrup-blok".

Finder: Peter Mortensen, Ørnevej 39, 5210 Odense NV. **Telefon:** 2467 9626 og 6616 2299

Findested: Grusgrav ved Gundstrup på NØ Fyn.

Geologisk alder: Selandien (Paleocæn) [Se evt. valuarrapport for DK 611-612]

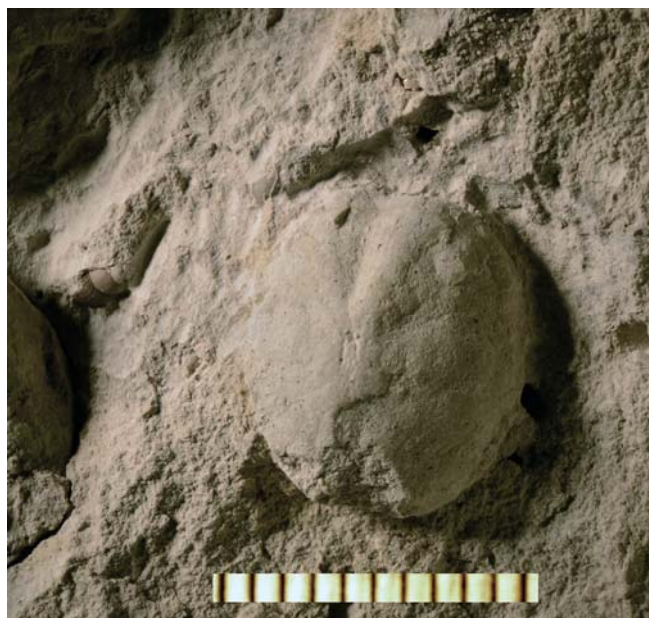

Blokken DK 764 "som den er"

Blokken annoteret: 1=Irregulære søpindsvin; 2=Nautilskal; 3=Aftryk af et stykke stilk af en isocrinoid sølilje; 4=Snegl, Ravniella; 5=Stor flade med aftryk af kiselsvamp, Ventriculites. Ikke synligt på foto er et par storforaminiferer, Nodosaria. Der er yderligere sneglearter i blokken.

Overside og front af søpindsvin, foraminiferen Nodosaria samt aftryk af isocrinoid stilked.

Et andet eksemplar af søpindsvinene samt skal af snegl.

Alle fotografier: Sten L. Jakobsen, SNM (Geologisk Museum).

Beskrivelse: DK 764 er en ca. 12x15 cm stor blok af den paleocæne Kerteminde Mergel. Bloktypen er efter findestedet i samler- og forskerkredse uofficielt blevet kaldt "Gundstrup-blokke".

I blokken sidder aftryk og stenkerner/skaller? af mindst syv irregulære søpindsvin. De fleste af skallerne er fragmenterede, men der er nogle velbevarede "tredimensionale", hvoraf 2 viser oversiden med en frontal sulcus (fold) og 1 viser undersiden og antyder gattets placering oppe på en stejlere bagende. Skallen har været hjerteformet, og der har været 4 sub-petaloide ambulacralfelter og i "almindeligt" ambulacralfelt i den frontale fold. Topfeltet har været forlænget og har haft 4 genitalporer. Munden ser ud til at have været placeret sådan, at 1/5 af skallens længde lå foran munden og 4/5 lå bagved. Det har ikke været muligt ud fra fotografierne og ud fra den korte tid, jeg så det aktuelle stykke at se, om der er nogle fascioler (ciliebånd) til stede. Tilstedeværelsen, placeringen og udformningen af sådanne er diagnostisk for den helt eksakte slægtsbestemmelse.

Jeg føler mig overbevist om, at vi her har irregulære søpindsvin af ordenen Holasteroidea. Slægten bedømmer jeg med lidt forbehold (på grund af de ikke observerede fascioler) til at være *Pseudholaster* Pomel, 1883. Denne slægt kendes fra Kridt til Paleocæn. I koralkalken fra Midt Danien i Fakse Kalkbrud og Limhamn Kalkbrud kendes en art, *Pseudholaster faxensis*, som jeg dog mener er forskellig fra denne lidt senere forekommende art fra Gundstrup-blokken, som også repræsenterer en anden aflejringsfacies og – dybde end koralkalken. Gundstrup-arten er lidt mere carinat i formen i modsætning til den fladere/fladt afrundede overside hos *P. faxensis*.

I øvrigt er der i blokken flere snegle, aftryk af stilkstykker af en isocrinoid sølilje, enten *Isselicrinus* eller *Nielsenicrinus*, og der er en knust og ufuldstændig skal af en nautil. Der er et stort, rustfarvet aftryk af en kiselpongie, *Ventriculites* og der er et par storforaminiferer, *Nodosaria*.

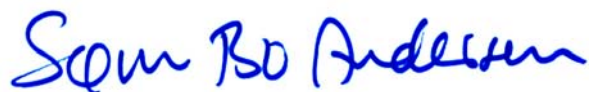
I det store hele må man sige, at også udstillingsmæssigt og som eksempel på et sammenskyttet? fossilselskab er denne blok af Kertemindemergel interessant og usædvanlig.

Bedømmelse: DK 764 er efter min opfattelse interessant fordi den bringer **diversiteten** af den ellers kun meget lidt kendte søpindsvinefauna op på nu 4 taxa (3 irregulære og 1 regulær) fra denne del af Danmarks Paleocæn (Selandien). **Jeg anbefaler stærkt, at søpindsvinene** og i øvrigt blokken med de mange fossiler **bliver anerkendt som danekræ**. Som erstatning foreslås omkring XXX kr., for vi har sandsynligvis med en ny art og måske den yngste kendte forekomst af *Pseudholaster* at gøre.

Litteratur:

Smith, A.B. 2004. Phylogeny and Systematics of Holasteroid Echinoids and their Migration into the Deep-Sea. - *Palaeontology*, 47/1. 123-150. The Palaeontological Association. London.

Smith, A.B. & Kroh, A. (editor) 2011. *The Echinoid Directory*. World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/research-curation/projects/echinoid-directory> [The page on *Pseudholaster* accessed 11th. of November 2014].

Med venlig hilsen

Søren Bo Andersen, geolsba@sol.dk

Emeritus, Geologisk konservator, palæontolog
Geoscience, Aarhus Universitet